

ОМБУДСМАН ЗА ДЈЕЦУ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Broj: 548-4-UP/25

Dana, 22.05.2025. godine

MINISTARSTVO PRAVDE REPUBLIKE SRPSKE

n/r ministra g-din Miloš Bukejlović

PREDMET: **Inicijativa za izmjenu Porodičnog zakona Republike Srpske**

Poštovani,

Na osnovu člana 7. Zakona o Ombudsmanu za djecu („Službeni glasnik republike Srpske“, broj: 103/08, / 70/12) Ombudsman za djecu podnosi:

INICIJATIVU
za izmjenu Porodičnog zakona Republike Srpske

Ombudsman za djecu predlaže Ministarstvu, preduzimanje mjera i aktivnosti u cilju dodatne zaštite prava i interesa djece kao i u cilju sprječavanja postupaka koja dovode do povreda prava djece, na način da:

- 1. U okviru svojih ovlaštenja preduzme mjere i aktivnosti kako bi se postojeći član 35. Porodičnog zakona Republike Srpske izmjenio na način da se uklone svi izuzeci koji omogućavaju brak za osobe mlađe od 18 godina.**

Ministarstvo će u roku od 60 dana od dana prijema Inicijative, obavijestiti Instituciju o preduzetim mjerama.

Образложење

Maloljetnički brak predstavlja bračnu zajednicu u kojoj je bar jedan supružnik maloljetan. Iako su maloljetnički brakovi kod nekih nacionalnih grupa dio kulture i tradicije, činjenica je da stupanjem u takvu zajednicu prekida se period djetinjstva, ulazi u zajednicu za koju maloljetni supružnik nije spreman psihički ni fizički. Maloljetnički brakovi kao jednu od posljedica donose i prekid obrazovanja supružnika, supružnik postaje zavisn od drugog supružnika u ekonomskom smislu, a često u tim brakovima dolazi i do rađanja djece za koju osobe koje su stupile u maloljetničke brakove nisu fizički a ni psihički zrele.

UN Konvencija o pravima djeteta

Svakom djetetu država treba da obezbjedi takvu zaštitu i brigu koja je neophodna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i obaveze njegovih roditelja, zakonitih staratelja ili drugih pojedinaca koji su pravno odgovorni za dijete i preduzimaju u tom cilju sve potrebne zakonodavne i administrativne mjere. Države se staraju da institucije, službe i ustanove koje su dogovorne za brigu ili zaštitu djece budu u skladu sa standardima koje su utvrdili nadležni organi, posebno u oblasti sigurnosti i zdravlja i broju i podobnosti osoblja, kao i stručnog nadzora.¹

Države treba da preduzimaju sve odgovarajuće zakonodavne, administrativne, socijalne i obrazovne mjere radi zaštite djeteta od svih oblika fizičkog ili mentalnog nasilja, povreda ili zloupotrebe, zanemarivanja ili nemarnog odnosa, maltretiranja ili eksploatacije, uključujući i seksualnu zloupotrebu, dok je na brizi kod roditelja, zakonitih staratelja ili nekog drugog lica kome je povjerena briga o djetetu. Takve zaštitne mjere treba da obuhvate, po potrebi, efikasne postupke za ustanovljavanje socijalnih programa za obezbjeđenje podrške neophodne djetetu i onima kojima je povjerena briga o djetetu, kao i ostale oblike sprečavanja, utvrđivanja, prijavljivanja, prosleđivanja, istrage, postupanja i praćenja slučajeva ovde navedenog zlostavljanja djeteta i, po potrebi, obraćanja sudu.²

Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama

Države preduzimaju sve odgovarajuće mjere radi otklanjanja diskriminacije žena u svim pitanjima koja se odnose na brak i porodične odnose, a posebno osiguravaju, na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena; (a) jednako pravo na sklapanje braka; (b) jednako pravo na slobodan izbor bračnog druga i sklapanje braka samo po slobodnoj volji i uz potpunu saglasnost.

Vjeridba i stupanje djeteta u brak ne može imati nikakvih pravnih posljedica, a preduzeće se sve potrebne mjere, uključujući zakonodavne, radi utvrđivanja minimalnih godina života za sklapanje braka, kao i uvođenje obaveze da se brak sklopi u zvaničnom matičnom uredu³

Međunarodni pak o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima

Najšira moguća zaštita i pomoć treba da se pruži porodici, koja je prirodna i osnovna ćelija društva, posebno za njeno zasnivanje i dok je ona odgovorna za izdržavanje i odgoj djece o kojoj se stara. U brak se može stupiti samo po slobodnom pristanku budućih supružnika. Posebne mjere pomoći i zaštite treba da se preduzmu u korist sve djece i mladih bez ikakve diskriminacije zbog porijekla ili drugih razloga.⁴

Opšta deklaracija o ljudskim pravima

Punoljetni muškarci i žene bez ikakvih ograničenja u pogledu rase, državljanstva ili vjere, imaju pravo da sklope brak i da zasnuju porodicu. Oni su ravnopravni prilikom sklapanja braka, za vrijeme njegova trajanja i prilikom njegova razvoda. Brak se sklapa samo uz slobodan i potpun

¹ UN Konvencija o pravima djeteta, član. 3

² UN Konvencija o pravima djeteta član.19

³ Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama, poznata i pod nazivom Ženska konvencija, usvojena je na Generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda 18. decembra/prosinca 1979. godine, kao prvi sveobuhvatni međunarodno priznati dokument o pravima žena, član 16,

⁴ Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, član 10.

pristanak onih koji namjeravaju stupiti u brak. Porodica je prirodna i osnovna društvena jedinica i ima pravo na zaštitu društva i države.⁵

UN Komitet za prava djeteta je u Zaključnim zapažanjima u petom i šestom izvještaju Bosne i Hercegovine (CRC/C BIH/5-6) na svom 2404. i 2405. sastanku (CRC /C/SR.2404 and 2405), održanom 10. i 11. septembra 2019. godine je usvojio zaključna zapažanja na svom 2430 sastanku, održanom 27. septembra 2019. godine te preporučuje državi potpisnici da kada se govori o minimalnoj starosti za stupanje u brak da izmijeni porodične zakone entiteta i distrikta da bi se uklonili svi izuzeci koji omogućavaju brak za osobe mlađe od 18 godina.

U vezi sa zajedničkom Opštom preporukom br. 31 Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena/Opštim komentarom br.18 Komiteta za prava djeteta o štetnim praksama (2014.) i imajući u vidu podcilj održivog razvoja 5.3, Komitet poziva državu potpisnicu da u saradnji sa organizacijama civilnog društva i vođama romskih zajednica poveća svijest o štetnim posljedicama koje dječiji brakovi ostavljaju na djecu, naročito u romskoj populaciji.

Institucija Ombudsmana za djecu je u proteklom periodu dostavila Ministarstvu pravde Republike Srpske dva Mišljenja na prijedlog Porodičnog zakona Republike (Mišljenje broj: 961-5-UP/22 od 26.07.2022. godine i Mišljenje broj:100-1-UP/23 od 26.01.2023. godine) kojim je između ostalog ukazivala i na potrebu ukidanja maloljetničkih brakova, ali i preporuke UN Komiteta za prava djeteta.

Uzimajući u obzir prethodno navedeno, te činjenicu da su maloljetnički brakovi u okviru međunarodnog zakonodavstva prepoznati kao štetne prakse što ukazuju i preporuke UN Komiteta za prava djeteta, kao i negativni uticaj maloljetničkih brakova na opšte ostvarivanje prava, jer maloljetni supružnici zbog svog uzrasta nisu u mogućnosti dati svoj puni i slobodni pristanak na brak, isti predstavlja i jedan od oblika diskriminacije, Ombudsman za djecu u skladu sa svojim ovlaštenjima, u cilju dodatne zaštite djece i sprječavanja postupaka koja dovode do povreda prava djece, podnosi gore navedenu Inicijativu.

S poštovanjem,

Ombudsman za djecu Republike Srpske
Gordana Rajić, pravnik

⁵ Opšta deklaracija o ljudskim pravima, član 16.